

Dames en heren,

ik wil allereerst graag een nieuwe uitdrukking schenken aan de Nederlandse taal. We kennen allemaal de staande uitdrukking: 'Hij is met zijn gat in de boter gevallen'. Ik stel voor dat de betekenis van die uitdrukking vanaf vandaag in haar tegendeel keert, mits eenvoudige toevoeging van de letter 'z'. Iemand die 'met zijn gatz in de boter is gevallen', is er dus slecht aan toe.

Zoals geweten, dames en heren, verwaardigt de Grote Manitou zich af en toe te spreken en dat heeft hij vorige maand nog eens gedaan. Alle Indianen worden bij die voorname gelegenheid geacht braaf te luisteren en na afloop stil zwijgend weer in hun tipi te kruipen om daar, de ene een potje te janken en de andere, in het halfduister van zijn tent, een zucht van verlichting te slaken.

De truuk van de Grote Manitou is: hij stelt zijn verdicht uit, stelt het vervolgens nog even uit, en stelt het dan - na enig overleg - nog iets langer uit... Tot de zenuwen van de moegetergde Indianen rondzingen als gespannen staaldraad. Murw geschreven als ze zijn aan zichzelf overroepende dossiers, in evenwicht gedwongen balansen, puike zelfportretten en kwaai - edoch beleefd ingehouden - verweerschriften. Wekenlang zijn ze, het allerergste vrezend, tot het uiterste gegaan. En uiteindelijk slaat hij toe.

Het gevolg van dat opdrijven van de spanning is, dat bij het vallen van de bijl, de zuchten van opluchting van de enen het verdriet van de anderen overstemmen. En ook al krijgen alle krijgers minder dan gevraagd, al krijgen ze allemaal minder dan de vorige keer - toen ze ook al minder kregen dan de vorige keer - al zullen ze de komende vijf jaren op de toppen van hun tenen moeten lopen omdat het water hen aan de lippen staat, toch zijn ze opgelucht. Ze zijn blij dat ze niet - zoals anderen - geschraapt werden. Want wie wil er nu in gatznaam geschraapt worden?

De vraag, of en waarom er dan wel geschraapt zou moeten worden, is allang niet meer relevant. Een Grote Manitou moet schrappen, waarom is hij anders bijgatz een Grote Manitou?!

ER IS GEEN ALTERNATIEF!!!

En daarbij, dames en heren, de Grote Manitou heeft toch zeker wel commissies samengesteld die onpartijdigheid en transparantie moeten garanderen, een totaal nieuw systeem uitgedokterd om de pot objectief en eerlijk te verdelen. Nu moet gezegd dat nogal wat commissieleden zo blij waren dat ze eens in een commissie zaten en zich als gevolg van die blijdschap met zoveel overgave op cijfers, balansen en onbestaande diversiteitsquota gooiden, dat ze na al die nogal potsierlijke ijver verplicht waren de hele handel nog een tweede keer te lezen om vervolgens tot de slotsom te komen dat een derde van de voorlopig uitgekraamde onzin weer moest worden ingeslikt.

De preadviezen van 2016 zullen later memorabel blijken en gelden als bewijs van hoe fnuikend zelfvoldaanheid kan zijn. Ik heb enige van die schrijfsels mogen inkijken en ik moet zeggen: zelden gingen arrogantie en domheid zo vrolijk fluitend hand in hand.

Zowat alles wat de laatste vijftientig jaar onze fameuze Vlaamschen State of Art op de kaart heeft gezet kreeg van deze nieuwe reuzen een nipt voldoende en sommigen zelfs een streng onvoldoende. En omdat we tijdens een toespraak als deze ook eens moeten kunnen lachen, enige voorbeelden: Jan Decorte werd verweten dat hij er na al die jaren nog steeds niet in slaagt mainstream te zijn, Behoud de Begeerte betaalt zijn uitgenodigde schrijvers veel te veel (we lachen hier nogal wat af!) en dat ze voor het optreden ook nog te eten krijgen is een regelrechte schande! Wim Vandekeybus, Alain Platel, Anne Teresa De Keersmaeker, Guy Cassiers... ze moesten allemaal hoogdringend worden terechtgewezen. Door wie eigenlijk? Wie zijn die mensen? Ik ken ze niet, maar ze trokken gezwind een muur van onzin op, waarachter de Grote Manitou zich met geheven strijdbijl kon schuilhouden, alvorens toe te slaan.

Maar de vraag voor vanavond was een laudatio te houden ter gelegenheid van het twintigjarig bestaan van dit festival. TAZ bestaat twintig jaar en hoe ze dat gedaan hebben mag een wonder heten. Want ook dit festival is in de loop van zijn bestaan om de zoveel jaar in vraag gesteld, in twijfel getrokken en

afgeknepen. En dat ondanks het feit dat de meerderheid van wat er de laatste tien, vijftien jaar het mooie weer maakt op onze podia, heeft gedebuteerd op dit festival, dat zich intussen heeft geprofileerd als een vrijplaats voor het jonge theaterwerk.

Als ik de Grote Manitou was, ik zou daar mijn geborduurde mantel beschermend omheen slaan, want hier wordt de humus aangeleverd voor een weelderig bloeiend landschap! En ik weet wel dat de Grote Manitou eerder een fervent voorstander is van het betere snoei- en hakwerk, maar van jonge struiken die met wortel en al uit de grond zijn gerukt, valt geen bloesem te verwachten.

Wat dit festival zo bijzonder maakt is dat het van de mensen is. En wel van veel verschillende mensen. Het is een festival dat zowel van de kenners is als van de toeristen, van ouders als van kinderen, van die-hards en van dilettanten. Een wonderlijke combinatie, zo is gebleken. Eenieder die hier speelt weet dat die samensmelting een warm publiek oplevert. Het uitbundige koor van ja's en nee's en een beetje en misschien en fantastisch en niks voor mij... klinkt zoveel mooier dan het unisono gegrom dat vaak de wandelgangen van cultuurtempels vult. In Oostende blaast een frisse zeewind dergelijk geneuzel het kanaal over.

Wat dit festival zo bijzonder maakt is dat wie een rol speelt op het podium staat, de anderen, de toeschouwers, mogen gewoon zichzelf zijn. Niemand is verplicht een cursus kunstgeschiedenis te volgen alvorens naar TAZ af te zakken, en degenen die dat wel hebben gedaan zijn ook welkom. Het is een mengeling waarbij de Grote Manitou naar mijn bescheiden mening diep ontroerd een traan zou moeten wegpinken, maar neen ... de zakdoek blijft droog.

Wat dit festival zo bijzonder maakt is dat het jaar na jaar kan rekenen op een grote menigte vrijwilligers, zonder dewelke het festival niet zou kunnen bestaan. Hierdoor raakt de Grote Manitou ongetwijfeld wel ontroerd, maar om de foute redenen. Want ook bij die vrijwilligers zit ongetwijfeld talent dat zou moeten kunnen doorstromen naar velerlei geledingen van het cultuurbedrijf en daar is dan weer geld voor nodig en dat is er dan weer niet en er is godverdomme geen alternatief!

Wat dit festival zo bijzonder maakt is dat ik denk dat, als de Grote Manitou ooit voor zijn eigen ultieme ontroering gaat en ons allemaal verplicht te fuseren, er ons slechts een uitweg rest: allemaal samen fuseren tot TAZ.

Ik hoop uit de grond van mijn hart dat er over nog eens twintig jaar nog steeds een TAZ bestaat.

Josse De Pauw

ps: ik wil er hier voor pleiten dat de Grote Manitou voor de geschraptten in elk geval een troostende afscheidspremie verzorgt, zoals dat in zijn eigen kringen al jaren de gewoonte is.